

моў, характарызуецца сваёй багатай гісторыяй і з'яўляецца высокаразвітай ва ўсіх сваіх формах.

В.П.Красней

С.Я.Гончарова-Грабовская. **Комедия в русской драматургии 1980–1990-х годов (жанровая динамика и типология)**. Мн.: Выдавецкі цэнтр БДУ, 1999 г. 224 с.

Задача, пастаўленая аўтарам манаграфіі, вылучаецца пазышанай складанасцю, паколькі выяўленне заканамернасцей у бягучым літаратурным працэсе, які адзначаны разнастайнасцю індывідуальных рашэнняў, дыялектыкай істотнага і выпадковага, стабільнага і зменлівага, традыцыйнага і наватарскага з'яўляецца адной з умоў выразнай тэарэтычнай базы, з'ўрыстычнай парадыгмы, якая выведзе літаратурна-крытычную эстэтыку на ўзровень літаратуразнаўчага асэнсавання. Тэорыя жанру ў цэлым, і камедыі ў прыватнасці, распрацавана недастаткова; сучасныя напрамкі і школы прапануюць новыя падыходы (гісторыка-функцыянальны, сруктурна-семіятычны, пэзолагічны і г.д.), якія ўзаемадапаўняюць адзін аднаго і ў той жа час прымушаюць даследчыка зноў і зноў, карэлюючы тэарэтычныя ўдзеленні з дынамікай літаратурнага працэсу, пераконвацца ў іх непаўнаце і неадэкватнасці рэальным літаратурным фактам. Такім чынам, даследчык, які бярэ на сябе абавязак і смеласць аналізаваць сучасны літаратурны працэс, вымушаны спалучаць у сабе дзве іпастасі – гісторыю і тэорыю літаратуры.

Сказанае ў поўнай меры адносіцца да рэцэнзіруемай кнігі аўтар якой, прааналізаваўшы існуючыя тэорыі жанру, і у прыватнасці жанру камедыі, заканамерна лічыць неабходным сфармуляваць уласную выдавецкую канцэпцыю, якую выражае не толькі з крытычнага асэнсавання дасягненняў папярэдняй тэарэтычнай думкі, але і з абагульнення канкрэтных літаратурных з'яў. Асноўным у гэтай канцэпцыі становіцца паняцце метажанру. Камедыя, на думку С.Я. Гончаровай-Грабоўскай, з'яўляецца для сучаснай камедыяграфіі метажанрам, які, з аднаго боку, "нясе жанравую парадыгму камічнага", з другога боку – рэалізуе сябе ў шматлікіх

жанрава-стылявых разнавіднасцях і мадыфікацыях.

Пазначаны падыход дазваляе аўтару манаграфіі разгарнуць пераканаўчую карціну дынамікі камедыі 1980–1990-х гадоў, якая, не сварачваючы сваёй жанравай пэўнасці, развіваецца ў сусветным дыяпазоне, абумоўленым узаемадзеяннем камічнага і трагічнага як найбольш істотных дамінантаў сучаснага светаадчування. Развіццё камедыі, адзначае С.Я. Гончарова-Грабоўская, стымулюецца як сацыяльна-палітычнымі працэсамі і светапоглядам, так і імманентнымі законамі жанра, які, апэратыўна рэагуючы на змены рэальнасці і свядомасці суб'екта, што пазнае гэтую рэальнасць, структурна пераўтвараецца (за кошт узаемадзеяння з сумежнымі жанрамі драмы) у іншыя віды – меладраму і трагедыю. Экспансія метажанру ў сумежныя сферы эстэтычных адносін прыводзіць да фарміравання асноўных модусаў сучаснай камедыі – трагічнага, сатырычнага, іранічнага, гумарыстычнага і лірычнага, якія характарызуюць дыферэнцыяцыю аўтарскага светаадчування і абумоўліваюць шматлікія жанравыя мадыфікацыі сучаснай камедыі.

Дакладная тэарэтычная парадыгма дазваляе С.Я. Гончаровай-Грабоўскай удала суаднесці два планы: "агульны", які мяркуе выяўленне магістральнай тэндэнцыі развіцця жанра, і "буйны", які падмацоўвае аўтарскую канцэпцыю дэталёвым аналізам канкрэтных літаратурных з'яў. У манаграфіі абагульняецца вялікі матэрыял сучаснай камедыяграфіі (прааналізавана 140 п'ес рускіх і беларускіх аўтараў), прагназіруецца перспектывнасць трагікамедыі як універсальнага, перспектывнага жанру для драматургіі.

Аналіз жанравых працэсаў у камедыяграфіі 1980–1990-х гадоў складае асноўны прадмет навуковых інтарэсаў С.Я. Гончаровай-Грабоўскай, але ў манаграфіі намечаны і іншыя перспектывныя праблемы: даследаванні пазычкі сучаснай камедыі, суадносіны ў ёй рэалістычнай, мадэрнісцкай і постмадэрнісцкай творчых парадыгм, а таксама месца рускай камедыі 80–90-х гадоў у заходнееўрапейскім кантэксце. Вывучэнне новых аспектаў драматургіі, відавочна, стане тэмай новых кніг.

Т.Я. Аўтуховіч

